

רשומות

הצעות חוק

24 באוקטובר 1974

1144

ח' בתש"ח תשל"ה

עמך

חוק לתיקון דיני העונשין (משחקים אסורים, הגרלות הימורים) (תיקון מס' 2),

תשל"ה-1974 15

מתפרסמת בזה מטעם הממשלה הצעת חוק לתיקון דיני העונשין
(משחקים אסורים, הגרלות והימורים):

מבוא

החוק הקיים מטיל עונש על המחזיק או מנהל מקום לעריכת משחקים בקלפים, בקוביות, במכונות משחק וכיוצא באלה, אך אין החוק מונע עצם קיומו של מקום כאמור. מכוח צו שהוצא לענין זה ביום 2 בספטמבר 1971 הוא טעון רישוי לפי חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968. אמנם מטרת החיוב ברשיון בתחום העסקים הנזכר אינה רק פיקוח אלא גם הבטחת שלום הציבור, שהרי נכלל בסוג מלאכות ועסקים הנוגעים לבטחון הציבור ולסדר הציבורי. אולם מטרה זו לא הושגה למעשה. מבקש רשיון למועדון קלפים המקיים את התנאים הבסיסיים המוקדמים לרישוי המפורשים בחוק – והם בעיקר עניני בטיחות ותברואה – הריהו רשאי לקבל את הרשיון; ואילו אופיו, אופי המבקרים במקום, הסביבה שבה מוקם מועדון המשחקים, הם דברים המסורים לשיקול דעתו, ואינם בדרך כלל גורמים תר-משמעיים לשלילת הרשיון. במרבית המקומות מהסוג הנזכר מתנהלים משחקים שהם אסורים לפי החוק לתיקון דיני העונשין (משחקים אסורים, הגרלות והימורים), תשכ"ד-1964, והם משמשים מטיבם מוקד לעבריינים, אם כי לא ניתן לתפוס אותם בשעת מעשה, ונקודת משיכה לנוער שעל סף עבריינות, ועצם קיומם ותוצאות המשחקים בהם גורמים לשרשרת עבירות בתחומים אחרים.

הוברר שהדרישה המוקדמת למתן רשיון אין בה די, ומה גם שמהותו של המקום ואופיו מתבררים לעתים רק לאחר הפעלתו הלכה למעשה. השיקולים של שלום הציבור ובטחונו התקבלו אמנם בבית המשפט כשיקולים ענייניים לצורך ההכרעה בבקשת רשיון לפי חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968, אך עצם בדיקתה של השאלה בהקשר של רישוי עסקים גרעה מראיית הנושא על רקעו הפלילי האמיתי ולפי מהותו הנכונה. זאת ועוד, בתי המשפט לא נטו להסתפק בחוות דעת המשטרה לגבי אופיו הכללי של המקום, מקומו, השפעתו האפשרית על הסביבה וכיוצא באלה נימוקים, שעה שראו כיסודו של חוק רישוי עסקים את הקו המנחה של חופש העיסוק.

החוק המוצע מבקש לקבוע את ההוראות בענין מועדוני קלפים במקומן הנכון, היינו בחוק שנועד במישרין לטפל בתופעות הפשיעה המשגשגות במועדונים אלה, ולהקנות סמכות למנוע מראש פתיחתם של עסקים העלולים לפגוע בשלום הציבור ולהביא לעבריינות. הוא גם מציע להחמיר בענשים ולהתאימם למצב הקיים.

חוק לתיקון דיני העונשין (משחקים אסורים, הגרלות והימורים) (תיקון מס' 2), תשל"ה-1974

1. בסעיף 2 לחוק לתיקון דיני העונשין (משחקים אסורים, הגרלות והימורים), תשכ"ד – 1964¹ (להלן – החוק העיקרי), במקום "מאסר שנה או קנס חמשת אלפים לירות" יבוא "מאסר שלוש שנים או קנס עשרים אלף לירות".
2. בסעיף 3 לחוק העיקרי, במקום "שלושה חדשים" יבוא "שנה".
3. בסעיף 5 לחוק העיקרי, במקום "דינו – מאסר שנה או קנס חמשת אלפים לירות" יבוא "או מועדון משחקים שלא קויים לגביו צו לפי סעיף 5א, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס עשרים אלף לירות".
4. אחרי סעיף 5 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 5א

5א. (א) מפקד משטרת מחוז במשטרת ישראל רשאי, לאחר התייעצות בראש הרשות המקומית, להורות בצו על סגירתו של מקום המשמש לעריכת משחקים בקלפים, במכונות משחק וכיוצא באלה, אף אם משחקים אלה אינם בגדר משחק אסור ואף אם הוא עסק הטעון רישוי לפי חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968²; ורשאי הוא בצו לאסור פתיחתו של מקום כאמור, אם הוא סבור כי המשך קיומו או פתיחתו, לפי הענין, עלולים לפגוע בשלום הציבור או בטובת תושבי הסביבה או להביא לעבריינות, לרבות לעריכת משחק אסור.

(ב) הרואה את עצמו נפגע על-ידי צו לפי סעיף קטן (א) רשאי לבקש את ביטולו בבית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא המקום, ובית המשפט רשאי לבטל את הצו או לאשרו ולשנות בו.

(ג) הגשת בקשה לא תעכב את ביצועו של הצו, אלא על פי החלטת בית המשפט.

דבר' הסבר

מטרת התיקון היא גם להחמיר בענשו של המחזיק או המנהל מקום משחקים אסורים וגם לקבוע את הסנקציה על ניהול או החזקה של מקום משחקים שפתיחתו נאסרה או שנסגר לפי צו מכוח סעיף 5א המוצע.

מוצע לעשות ממשטרת המחוז רשות מוסמכת שאינה תלויה ברשות הרישוי לפי חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 – לקבוע אם החוקתו או ניהולו של מקום פלוני כמקום למשחקים עלולים לפגוע בשלום הציבור או בטובת תושבי הסביבה או להכביד על מניעת עבריינות או להביא לריבוייה. שיקולי המשטרה בתחום זה הם ענין למומחיות שבנסיון ובמידע המצטברים עקב פעולותיה להשלטת החוק ולפיקוח על ביצועו. ההשפעה המזיקה של מועדון קלפים אינה אחידה, אלא עשויה להיות שונה לפי האזור, התושבים הקרובה למוסדות אחרים, כגון מוסדות חינוך.

סעיפים 1 ו-2 וח' לשון סעיפים 2 ו-3:

2. המארגן או עורך משחק אסור, הגרלה או הימור, דינו – מאסר שנה או קנס חמשת אלפים לירות.

3. המשחק משחק אסור, דינו – מאסר שלושה חדשים או קנס אלף לירות.

החוק המוצע בא להחמיר – הן במאסר והן בקנסות.

סעיף 3 וח' לשון סעיף 5:

5. המחזיק או מנהל מקום משחקים אסורים, או מקום לעריכת הגרלות או הימורים, דינו – מאסר שנה או קנס חמשת אלפים לירות; המשכיר הצרים או מרשה את השימוש בהם בידיעה שישמשו מקום למשחקים אסורים או לעריכת הגרלות או הימורים, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס אלפים לירות.

1 ס"ח תשכ"ד, עמ' 44; תשכ"ז, עמ' 143.

2 ס"ח תשכ"ח, עמ' 204.

"(4) מקום שמשחקים בו בקלפים, במכונות משחק או בקר-ביות תוך שימוש בכסף או בתחליפי כסף לצורותיהם או שנעשה בו רישום או איזכור אחר הבא להבטיח תשלום תמורת זכיה, חזקה שהוא מקום משחקים אסורים, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר."

דברי הסבר

(1) הנמצא במקום משחקים אסורים, והיה לקצין משטרה יסוד להגית שמשחקים בו משחקים אסורים אותה שעה, רואים אותו כאילו הוא משחק בו משחק אסור, כל עוד לא הוכח שנמצא במקום למטרה אחרת בלבד;

(2) רואים משחק בקלפים, בקוביות או במכונת משחק כמשחק שבו עשוי אדם לזכות בכסף, בשווה כסף או בטובת הגאה, כל עוד לא הוכח ההיפך;

(3) רואים חצרים כמקום שרגילים לערוך בהם משחקים אסורים -

(א) אם נערך בהם משחק אסור לפחות שתי פעמים תוך ששה חדשים שקדמו לביצוע העבירה על ידי הנאשם, כל עוד לא הוכח ההיפך; ואין נפקא מינה, לגבי הנאשם בהחזקתם, אם החזיק בהם כל תקופה זו ואם מקצתה;

(ב) אם שימשו מועדון למשחקים בקלפים, ונערך בהם משחק אסור לפחות פעם אחת תוך ששה חדשים שקדמו לביצוע העבירה על ידי הנאשם."

סעיף 5 הסעיף המוצע קובע חזקה הבאה להקל מנטל ההוכחה שלעתים קרובות אין הרשור יות המפקדות על השלטת המשפט יכולות לעמוד בו. מועדוני הקלפים מתנהלים לכאורה באופן תמים, כאילו נועדו למשחקים מותרים ולבילוי חברתי. אפילו המשטרה המבקרת במקום מתקשה לעמוד על טיבם הנכון של המשחקים, משום שיש במועדונים אלה אמצעים בדרך-קיום להסתירה, כגון שומר העומד בחוץ ומוזהיר בעוד מועד על בוא המשטרה, או שימוש באמצעי עור במקום מטבעות כסף, כשכל חפץ מייצג סכום שרק השחקנים יודעים מהו.

לכן מוצע לקבוע, שכל מקום שמשחקים בו בכסף או בתחליפי כסף חזקה שהוא מקום למשחקים אסורים ועל הנאשם הנטל להוכיח היפוכו של דבר.

וזה לשון סעיף 9 הקובע חזקות עבירה שונות:

חזקות

9. לענין חוק זה - ומבלי למעט מכל דרך הוכחה אחרת -